

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 4. marts 2019

J.nr. 2015-96-lmj

Indberetning nr. 2/2019

Emner:

- *Afløsere for landsstyremedlem Rigmor Dam er fundet.*
- *Løsgænger Magni Laksáfoss stemte imod sit eget tunnelforslag.*
- *Sidste frist for indlevering af lovforslag til Lagtinget var den 28. februar 2019. I alt blev der op til fristen indleveret 60 lovforslag, som skal behandles, inden Lagtinget efter planen går på sommerferie den 3. maj 2019.*
- *Meningsmåling om valg til Lagtinget viser dødt løb mellem den nuværende koalition og oppositionen. Nystiftet parti kan ifølge meningsmålingen blive tungen på vægtskålen.*
- *Meningsmåling om valg til Folketinget – både Sjørður Skaale (Javnaðarflokkurin) og Magni Arge (Tjóðveldi) står til at miste deres mandat.*
- *Kandidater til de kommende valg er begyndt at melde sig.*
- *Moody's: Færøernes forhold til Danmark er godt for kreditværdigheden.*
- *Færøerne importerede for næsten en halv milliard mere i 2018 end i 2017. Samtidig var eksportværdien næsten 800 millioner lavere i 2018 end i 2017. Der er dog fortsat overskud på handelsbalancen.*
- *Færøske husholdninger har et stort indlånsoverskud.*
- *Befolkningstallet steg med 1,7 pct. i løbet af 2018.*
- *Arbejdsløsheden er fortsat faldende og udgør nu blot 1,2 pct. Udviklingen har senest været bedst for Suðuroy, som i løbet af 2018 har oplevet en halvering i antal fuldtidsarbejdsløse.*
- *BankNordik kom ud af 2018 med et overskud på 262 mio. kr. efter skat.*
- *Regnskabet for lakseopdrætsvirksomheden Bakkafrost viser knap en milliard kr. i overskud.*
- *Ældreminister Thyra Frank har besøgt Færøerne.*
- *Kommandørkaptajn Jes Hultquist er blevet indsat som ny chef for Arktisk Kommandos forbindelseselement Færøerne.*
- *Restaurant KOKS blev belønnet med to Michelin-stjerner, og restaurantens 28 årige chefkok Poul Andrias Ziska modtog den særlige pris som årets Unge Køkkenchef i Norden.*

Afløsere for landsstyremedlem Rigmor Dam er fundet

Som det fremgik af Indberetning nr. 1/2019, trak Rigmor Dam (Javnaðarflokkurin) sig den 21. januar 2019 som landsstyremedlem for kulturanliggende, efter at der over en længere periode havde været rettet kritik mod landsstyremedlemmet i forbindelse med en byggesag vedrørende opførelsen af uddannelsescentret Glasir i Tórshavn.

Det stod hurtigt klart, at lagmanden og det øvrige landsstyre nu skulle i gang med at forhandle om, hvem der skulle afløse Rigmor Dam. Javnaðarflokkurins lagtingsgruppe er siden dannelsen af

landsstyret i 2015 blevet et mandat mindre¹, idet Kristin Michelsen for nyligt er blevet ekskluderet fra Javnaðarflokkurins lagtingsgruppe, og partiet har nu seks mandater i Lagtinget, hvorimod Tjóðveldi, som det største parti, har syv mandater. Samtidig måtte man formode, at formanden for Framsókn, landsstyremedlem for erhvervs- og udenrigsanliggender, Poul Michelsen, ville lægge vægt på, at Framsókn mistede formandspost i Finansudvalget, hvilket burde kompenseres. Se nærmere herom i Indberetning nr. 1/2019.

Tre uger senere bekræftede koalitionspartierne i en pressemeddelelse, at man nu var blevet enige om, hvordan sagsområder og landsstyreposter skal fordeles i resten af valgperioden, ligesom man oplyste, at man var blevet enige om, hvilke sager der har størst betydning at få løst, inden valgperioden udløber.

Som eksempler kan nævnes:

- At sætte farten op vedrørende overtagelse af visse sagsområder
- Nedbringe landskassegæld som forfalder til betaling til juni
- Velfærdslov
- Boligpakke (Se nærmere herom i Indberetning nr. 1/2019)
- Biodiversitetslov (ny lov indenfor natur)
- Lov om fangstafgift
- Forlængelse af barselsorlov med 2 uger
- Påbegyndelse af tunnel til hhv. Dalur og Hvalba

Lagmanden oplyste efterfølgende i en ny pressemeddelelse, at det er Høgni Hoydal, formand for Tjóðveldi, som, udover at være landsstyremedlem for fiskerianliggender, også skal være landsstyremedlem for kultur, herunder idræt, medier, kirke, kunst og museer, ligesom Hanna Jensen (Framsókn) er nyt landsstyremedlem for skole- og uddannelsesområdet.

Således bliver Rigsmor Dams tidligere landsstyreområde nu delt mellem to landsstyremedlemmer.

Løsgænger Magni Laksáfoss stemte imod sit eget tunnelforslag

Som det fremgik af Indberetningerne nr. 5/2018 og 6/2018, så valgte landsstyremedlem Henrik Old (Javnaðarflokkurin) efter eget ønske at trække sig som landsstyremedlem for infrastruktur og arbejdsmarked den 1. oktober 2018. Årsagen var uenighed med lagmanden og resten af landsstyrekoalitionen om prioritering af kommende tunnelprojekter. Henrik Old ønskede at prioritere en tunnel til Fámjin på Suðuroy, hvor han selv bor og får mange stemmer, forud for en tunnel til Dalur på Sandoy.

Få dage efter, at Henrik Old havde trukket sig som landsstyremedlem, fremsatte repræsentanter fra oppositionspartierne sammen med løsgænger Magni Laksáfoss og daværende medlem af Javnaðarflokkurin, Kristin Michelsen, et lovforslag, som pålægger landsstyret at påbegynde tunnelbyggeriet til Fámjin.

¹ Javnaðarflokkurin mistede allerede dagen efter valget et af deres otte mandater i Lagtinget, idet Sonja Jógvansdóttir forlod partiet og blev løsgænger.

Lovforslaget kom til afstemning i Lagtinget den 26. februar 2019, hvor det blev nedstemt med 15 stemmer imod, 14 stemmer for og ingen blanke. Både Magni Laksáfoss og Henrik Old stemte imod og var derved afgørende mandater bag, at forslaget blev nedstemt.

Magni Laksáfoss var efterfølgende uklar i sin udmelding til Kringvarp Føroya (Færøsk TV) om, hvorfor han stemte imod sit eget lovforslag.

Henrik Old udtalte, at han valgte at stemme imod, fordi han havde fået at vide af lagmanden, at hvis forslaget blev stemt igennem, så ville lagmanden udskrive valg med det samme, og så blev projektet alligevel ikke til noget.

Lagmanden har over for Kringvarp Føroya (Færøsk Radio) bekræftet, at han har signaleret til koalitionen, at såfremt lovforslag, der koster penge, bliver vedtaget uden om koalitionen, så udskriver han valg med det samme. Lagmanden påpeger samtidigt, at det er nødvendigt, at koalitionen signalerer økonomisk ansvarlighed, selv om der er gode tider.

Den tidligere oppositionspolitiker fra Sambandsflokkurin, Magni Laksáfoss, er fortsat løsgænger i Lagtinget og har endnu ikke meldt noget ud om en ny partitilknytning. Han har tidligere oplyst, at dette ville ske i november måned 2018. Det står dog rimelig klart, at Magni Laksáfoss ikke ville være med til at vælte landsstyret og få udskrevet valg, hvorfor han stemte imod sit eget lovforslag om en tunnel til Fámjin på Suðuroy.

Sidste frist for indlevering af lovforslag til Lagtinget var den 28. februar 2019

Landsstyret har i indeværende lagtingsår indleveret i alt 98 lovforslag til Lagtinget. Alene i de seneste uger er 42 lovforslag afleveret.

Det fremgår af en pressemeddelelse fra Lagmandens Kontor, at landsstyret blandt andet har afleveret følgende lovforslag:

- Lovforslag om ændring i barselreglerne
- Fire lovforslag til en samlet boligpakke
- Lovforslag om at sætte frihandelsaftale med Storbritannien i kraft i forbindelse med Brexit
- Lovforslag om opførelse af en husholdningsskole i Klaksvík
- Lovforslag om fangstafgift på fisk
- Lovforslag om trivsel og offentlig tryghed (velfærdsloven)

Fristen for aflevering af lovforslag til Lagtinget var i år den 28. februar. Herefter kan man i henhold til Lagtingets forretningsorden kun indlevere et lovforslag, såfremt 17 lagtingsmedlemmer skriver under på lovforslaget.

I alt er tæt på 60 lovforslag blevet afleveret til Lagtinget inden fristen udløb. Der er en tendens til, at der indleveres flere lovforslag de år, hvor der afholdes valg til Lagtinget. Lagtingets formand har varslet, at Lagtinget i år går på sommerferie den 3. maj.

Meningsmåling om valg til Lagtinget

Siden sidste Indberetning nr. 1/2019 er der blevet offentliggjort endnu en meningsmåling foretaget af Spyr.fo den 24. februar 2019 for Portal.fo. 500 personer deltog i undersøgelsen.

Af meningsmålingen fremgår det, at hverken den nuværende koalition (Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn) eller opposition (Sambandsflokkurin, Fólkaflokkurin, Miðflokkurin og Sjálvstýri)

opnår et flertal. Begge fløje står til at få 16 mandater, og det bliver således det nystiftede parti *Framtaki fyri kannabis (Initiativet for cannabis)*, som ifølge meningsmålingen får ét mandat, der bliver tungen på vægtskålen.

Det nye parti, som er stiftet af Hallur Hjalgrímsson Djurhuus, har som hovedformål at gøre cannabis-planter lovlige til brug for medicinsk behandling. Hallur Hjalgrímsson Djurhuus udtaler, at partiet ønsker, at få alle cannabis-planter lovliggjorte. Planten er ganske ufarlig, og alle skal have lov til at have den stående hjemme. Først og fremmest er det vigtigt, at syge får adgang til planten, siger Hallur Hjalgrímsson Djurhuus.

Partiet har ikke taget stilling til andre politiske sager, og derfor bliver det op til hver enkelt i partiet at tage stilling til andre politiske spørgsmål. Vi blander os ikke i, hvad man mener om andre politiske sager, siger Hallur Hjalgrímsson Djurhuus. Partiet samlede 800 underskrifter for at blive godkendt til det kommende lagtingsvalg.

Fólkaflokkurin bliver ifølge meningsmålingen stadigvæk det største parti med 25,2 pct. af stemmerne, men står til at miste ét mandat i forhold til meningsmålingen fra januar 2019, hvor partiet opnåede ni mandater. Javnaðarflokkurin står ifølge meningsmålingen til at blive det næststørste parti og opnår syv mandater, som er ét mandat mindre end ved valget i 2015. Javnaðarflokkurin overhaler dog Tjóðveldi, som får seks mandater og således mister ét mandat i forhold til valget i 2015.

Framsókn, som står til stor fremgang i denne meningsmåling, opnår for første gang tre mandater og stiger fra 5,5 pct. af stemmerne til 8,0 pct.

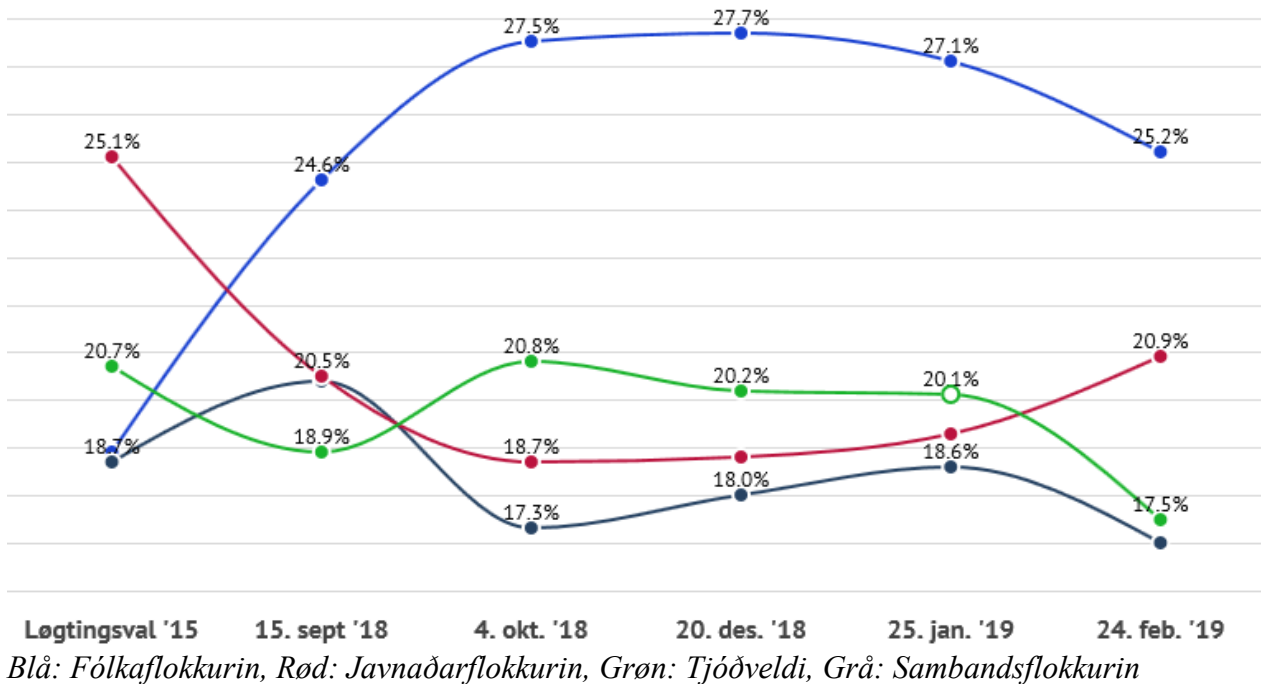
Tendensen viser igen, at de små partier kan få stor betydning for muligheden for at danne nyt landsstyre efter et kommende valg til Lagtinget.

Af den seneste meningsmåling fremgår det endvidere, at 12,0 pct. af de adspurgte ikke har taget stilling til, hvilket parti de vil stemme på. 1,0 pct. oplyste, at de ikke vil deltage i valget, ligesom 0,4 pct. oplyste, at de vil stemme blankt. Usikkerheden i den seneste meningsmåling er oplyst til at være mellem 0,9 og 3,8 procentpoint.

Lagtingsvalget sept. 2015 og de seneste fire meningsmålinger, pct. Antal mandater i parentes.

Parti	Lagtingsvalget Sept. 2015	Gallup Nov. 2018	Spyr.fo Dec. 2018	Spyr.fo Jan. 2019	Spyr.fo Feb. 2019
Fólkaflokkurin	18,9 (6)	23,7 (8)	27,7 (10)	27,1 (9)	25,2 (8)
Sambandsflokkurin	18,7 (6)	19,0 (6)	18,0 (6)	18,6 (6)	17,0 (6)
Javnaðarflokkurin	25,1 (8)	22,9 (8)	18,8 (6)	19,3 (6)	20,9 (7)
Sjálvstýri	4,0 (2)	3,6 (1)	3,0 (0)	4,3 (1)	3,7 (1)
Tjóðveldi	20,7 (7)	19,3 (6)	20,2 (7)	20,1 (7)	17,5 (6)
Miðflokkurin	5,5 (2)	4,7 (2)	6,1 (2)	5,1 (2)	4,1 (1)
Framsókn	6,9 (2)	6,7 (2)	6,1 (2)	5,5 (2)	8,0 (3)
Framtakið					3,7 (1)
I alt	100 (33)	100 (33)	100 (33)	100 (33)	100 (33)

Fordelingen mellem de fire største partier har udviklet sig således siden valget i 2015:

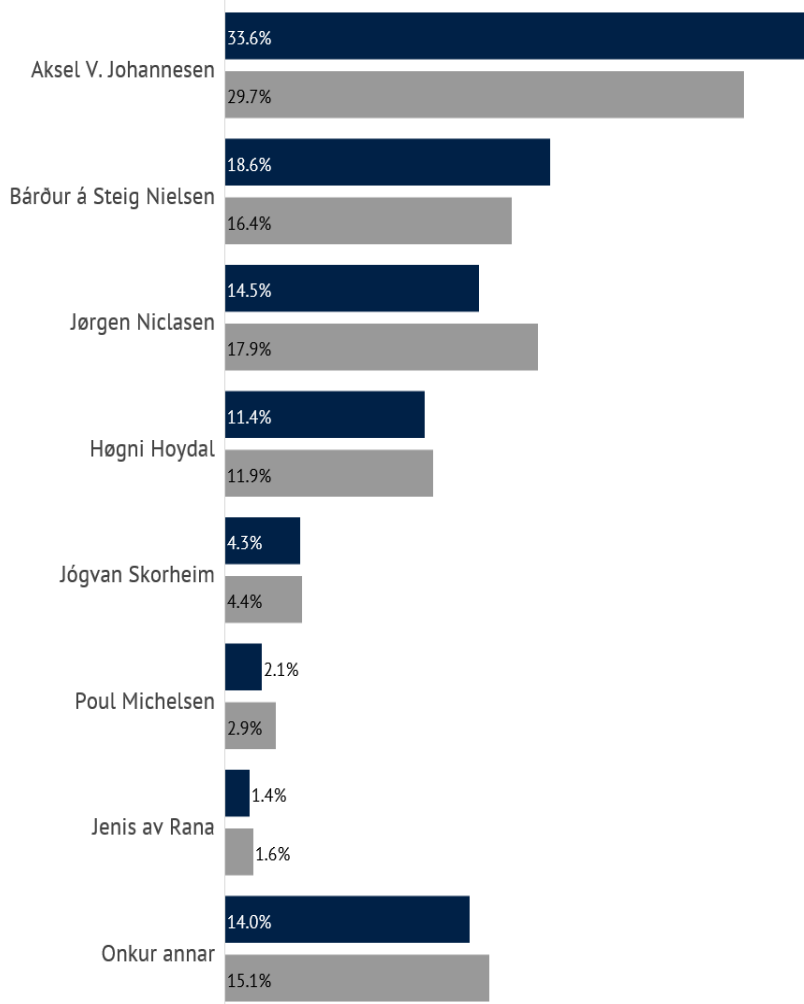
Sociolog Rógvi Olavson har i forbindelse med meningsmålingen udtalt, at usikkerheden i meningsmålingen er for stor til, at man med sikkerhed kan konstatere, at Fólkaflokkurin taber stemmer i forhold til sidste meningsmåling, og at tilslutningen til Javnaðarflokkurin stiger i forhold til sidste meningsmåling. De seneste meningsmålinger peger dog på, at tilslutningen til Fólkaflokkurin stiger, at den nuværende koalition mister vælgere, ligesom noget tyder på, at Javnaðarflokkurin mister vælgere i forhold til valget i 2015. Sambandsflokkurin og Tjóðveldi står nogenlunde uændret ift. valget.

Rógvi Olavson siger endvidere, at det generelt er svært at udtale sig om, hvorfor Fólkaflokkurin går frem, og hvorfor koalitionen går tilbage. Men han mener dog, at en klar stillingtagen til mange af forhandlingerne i Lagtinget, samt det at Fólkaflokkurin slet ikke deltog i forhandlingerne om den nye fiskerireform, kan være en af årsagerne til partiets fremgang.

I forbindelse med meningsmålingen blev der ligeledes spurgt om, hvorvidt vælgerne mener, at der skal udskrives lagtingsvalg nu, eller om det kan vente til valgperioden er forbi.

43,5 pct. af de adspurgte mener, at der skal udskrives valg med det samme, hvorimod 44,0 pct. mener, at et valg godt kan vente. Dette er en markant ændring i forhold til sidste meningsmåling, som blev foretaget den 25. januar 2019, og hvor 54,4 pct. af vælgerne mente, at lagmanden skulle udskrive lagtingsvalg med det samme, hvorimod 33,2 pct. sagde nej.

Det er ofte vælgere, som støtter oppositionspartierne, som ønsker et valg med det samme, hvorimod vælgere, som støtter den siddende koalition, mener, at et valg kan vente.

Blå: Meningsmåling 24. februar 2019, Grå: Meningsmåling 25. januar 2019

Endelig blev vælgerne spurgt om, hvem de helst ser som kommende lagmand.

Hele 33,6 pct. svarede, at de helst ser, at den nuværende lagmand Aksel V. Johannesen (Javnaðarflokkurin) fortsætter som lagmand. Dette er en stigning i forhold til forrige meningsmåling, hvor 29,7 pct. ønskede, at den nuværende lagmand skulle fortsætte.

Den nyeste meningsmåling viser også, at 18,6 pct. ønsker den nuværende formand for Sambandsflokkurin Bárður á Steig Nielsen som kommende lagmand, hvorimod 14,5 pct. peger på formanden for Fólkaflokkurin Jørgen Niclasen som kommende lagmand. Der er 11,4 pct., som peger på Tjóðveldi' formand Høgni Hoydal som kommende lagmand.

Meningsmåling om valg til Folketinget

Spyr.fo har i forbindelse med ovenstående meningsmåling vedrørende valg til Lagtinget også spurgt vælgerne, hvordan de vil stemme til et kommende folketingsvalg.

Folketingsvalget juni 2015 og meningsmåling februar 2019, pct.

Antal mandater i parentes

Parti	Folketingsvalget Juni 2015	Fynd April 2018	Spyr ² Februar 2019
Fólkaflokkurin	18,8	21,2	23,95 (1)
Sambandsflokkurin	23,5	25,7 (1)	22,65 (1)
Javnaðarflokkurin	24,3 (1)	23,1 (1)	22,55
Sjálvstýri	1,7	2,7	2,99
Tjóðveldi	24,5 (1)	20,6	20,21
Miðflokkurin	2,6	1,9	2,92
Framsókn	3,2	5,0	4,74
Uden for parti	1,5	0,1	
I alt	100 (2)	100 (2)	100 (2)

² Spyr.fo har valgt at opgøre resultaterne med to decimaler, idet flere af partierne ligger meget tæt på hinanden i meningsmålingen.

14,1 pct. af de adspurgte har ikke taget stilling til, hvilket parti de vil stemme på. 2,9 pct. oplyste, at de ikke vil deltage i valget, ligesom 1,2 pct. oplyste, at de vil stemme blankt. Usikkerheden i meningsmålingen er oplyst til at være mellem 0,9 og 3,8 procentpoint.

Fólkaflokkurin vil ifølge meningsmålingen opnå flest stemmer ved et folketingsvalg i dag og dermed få det ene af de to færøske mandater i Folketinget, mens Sambandsflokkurin vil genvinde det mandat, som partiet havde frem til valget i 2015. Således står både Javnaðarflokkurin og Tjóðveldi til at miste deres nuværende mandater i Folketinget.

Det fremgår dog af meningsmålingen, at Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin ligger meget tæt med henholdsvis 22,65 pct. og 22,55 pct.

Det nuværende Folketingsmedlem Magni Arge fra Tjóðveldi siger til dagur.fo, at Tjóðveldi ikke mister modet af, at meningsmålingen viser, at partiet ligger noget bagefter de andre store partier i forhold til et folketingsvalg. Dette viser bare, at der er et arbejde at gøre frem mod et kommende folketingsvalg, så partiet kan vinde det mistede ind igen, udtaler Magni Arge.

Det kan tilføjes, at Tjóðveldi på et ekstraordinært partimøde i februar 2019 har vedtaget, at partiet stiller op til det kommende folketingsvalg.

MF Sjørður Skaale (Javnaðarflokkurin) mener heller ikke, at man skal tage meningsmålingen alt for alvorlig. Det er ikke muligt at sige, at Javnaðarflokkurin taber valget, når forskellen mellem Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin er så lille. Sjørður Skaale udtaler ligeledes, at han som helhed er skeptisk over for den måde, som Spyr.fo foretager sine meningsmålinger på. Sjørður Skaale udtaler endvidere, at partiet er begyndt at forberede sig til det kommende folketingsvalg, men at det kommende lagtingsvalg har størst betydning for partiet.

Bárður á Steig Nielsen formand for Sambandsflokkurin siger til Dagur.fo, at hans parti er det eneste parti, som vil arbejde for at udvikle rigsfællesskabet, og ved hjælp af samarbejde vil gøre det bedste for færinger i Folketinget, mens de andre partier blot arbejder for konfrontation. Edmund Joensen, som i flere valgperioder har siddet i Folketinget for Sambandsflokkurin, siger til dagur.fo, at han endnu ikke har taget stilling til, om han opstiller til det kommende folketingsvalg, men at han tager stilling, når opstillingsmødet afholdes. Edmund Joensen fik i forbindelse med det seneste folketingsvalg hele 2.416 stemmer, som er næsten 2.000 stemmer flere end den næste på listen, Kaj Leo Holm Johannesen, som fik 462 stemmer.

Mere end $\frac{3}{4}$ af de adspurgte vælgere mener, at Færøerne skal være repræsenteret i Folketinget. 76,3 pct. af de adspurgte svarer således ja, mens 10,9 pct. er i tvivl, og 12,9 pct. ikke mener, at Færøerne skal være repræsenteret i Folketinget.

De fleste nej-sigere skal findes blandt Tjóðveldis vælgere. 53,9 pct. svarer dog ja til, at Færøerne skal være repræsenteret i Folketinget, mod 35,1 pct. som svarer nej. Hos Sambandsflokkurins vælgere mener hele 98,3 pct., at Færøerne skal være repræsenteret i Folketinget. Hos de øvrige partier fordeler ja-stemmerne sig således: Javnaðarflokkurin 81,7 pct., Fólkaflokkurin 81,7 pct., Miðflokkurin 80,1 pct., Kannabis framtakið 72,3 pct., Sjálvstýri 67,3 pct. og Framsókn 55,8 pct.

Kandidater til de kommende valg er begyndt at melde sig

Løsgængereren Sonja Jógvansdóttir, som meldte sig ud af Javnaðarflokkurin, dagen efter hun var valgt ind i Lagtinget ved seneste valg, oplyste i starten af februar måned, at hun nu har meldt sig ind i partiet Tjóðveldi gennem pariforeningen i Eysturoy.

Sonja Jógvansdóttir blev den helt store stemmesluger for Javnaðarflokkurin ved lagtingsvalget i 2015 med 1.021 personlige stemmer, kun overgået af lagmand Aksel V. Johannesen, som opnåede 2.405 personlige stemmer.

Senere kom det frem, at lagtingsgruppen for Tjóðveldi, havde truffet beslutning om, at man ikke ønskede at få Sonja Jógvansdóttir med i lagtingsgruppen på nuværende tidspunkt. Gruppeformand Annita á Fríðriksmørk forklarede blandt andet dette med, at det er første gang, at Tjóðveldi har været ude for, at et lagtingsmedlem, som ikke er valgt for Tjóðveldi, ønsker at blive medlem af lagtingsgruppen. Annita á Fríðriksmørk forklarede endvidere, at man er kommet frem til, at hvis man skal være medlem af Tjóðveldi i Lagtinget, så skal det ske i forbindelse med, at man bliver valgt for partiet.

Tjóðveldi har, lige som de andre partier, endnu ikke offentliggjort en liste over kandidater til lagtingsvalget, som skal afholdes senest den 31. august 2019.

Tórshavns borgmester, Annika Olsen, har meddelt, at hun stiller op for Fólkaflokkurin både til det kommende folketingsvalg og til det kommende lagtingsvalg. Annika Olsen blev valgt ind i Lagtinget for Fólkaflokkurin i 2015, men efter uenigheder med partiledelsen meldte hun sig i en periode ud af partiet og var kortvarigt medlem af Framsókn, som er et af de tre koalitionspartier.

Annika Olsen stillede op for Fólkaflokkurin til kommunalvalget, som blev afholdt 8. november 2016 og blev valgt til borgmester for Tórshavn Kommune. I denne forbindelse valgte hun at tage tidsubegrænset orlov fra Lagtinget.

Der har været en del debat i forbindelse med, at Annika Olsen har meddelt sit kandidatur til de kommende valg. Dette skyldes, at Annika Olsen i sin periode som landstyredelem for indenlandsanliggender fra 2008 til 2011 arbejdede med en lovændring, der skulle forbyde dobbeltmandater, således at man ikke samtidig både kan sidde i kommunalpolitik og i Lagtinget/Folketinget. Derfor undrer det, at Annika Olsen meddeler sit kandidatur til både Lagtinget og Folketinget, mens hun sidder som borgmester i Tórshavn.

Annika Olsen har i medierne svaret på kritikken ved at sige, at man som politiker har en forpligtelse til at være med til at styrke sit parti til alle valg, og at hun fortsat er af den opfattelse, at man ikke skal have dobbeltmandater. Derfor tager hun stilling til sit mandat, når et valgresultat foreligger. Hun gør også opmærksom på, at der skal afholdes valg til kommunalbestyrelserne i november 2020.

Det tidligere lagtings- og landsstyremedlem gennem mange år, Johan Dahl, agter at gøre comeback for Sambandsflokkurin, som han også har været næstformand for.

Johan Dahl valgte selv ikke at genopstille ved seneste lagtingsvalg efter at have siddet i Lagtinget fra 2002 til 2008 og i landsstyret som landsstyremedlem for erhvervsanliggender fra 2008 til 2015.

Johan Dahl udtaler til avisen Norðlýsið, at han har fået meget ud af at være uden for det politiske system i en periode. ”Dette er noget, som alle politikere burde gøre. Man lever i en osteklokke, når man er i politik, og det kan nemt ske, at man mister forbindelsen til den almindelige vælger”, udtaler Johan Dahl.

Moody's: Færøernes forhold til Danmark er godt for kreditværdigheden

Færøerne får igen kreditvurderingen Aa3 med stabile udsigter i den nyeste rapport fra det økonomiske analyseinstitut Moody's. Rapporten blev offentliggjort den 28. februar 2019.

Moody's fremhæver blandt andet det stabile og historiske forhold til Danmark som værende godt for Færøernes kreditværdighed. Endvidere fremhæves Færøernes lovkrav om en minimums likviditet for landskassens finanser på 15 pct. af BNP som værende en styrke. Minimumslikviditeten begrænser behovet for refinansiering i tilfælde af en økonomisk krise.

Sammenfattende er det Moody's opfattelse, at det er en fordel for Færøernes kreditværdighed, at Færøerne har selvstyre, at Færøerne har tæt forbindelse med den danske stat, at der er overskud på finansloven, og at Færøerne med lov har et krav om en høj minimumslikviditet for landskassen.

Som ulempe nævnes, at den færøske økonomi er meget afhængig af fiskeri, men dette bliver også opvejet af, at man biologisk følger med i fiskebestandenes forhold, og at man både fra erhvervet og myndighedernes side arbejder med at udvide adgangen til forskellige eksportmarkeder.

Ifølge Moody's er en af ulemperne også, at Færøerne har en ret høj kortfristet gældsforpligtigelse.

Hele rapporten fra Moody's kan læses ved at følge dette link: [Moody's rapport februar 2019](#).

Stigning i importværdien og fald i eksportværdien

Færøerne importerede for næsten en halv milliard mere i 2018 end i 2017. Samtidig var eksportværdien næsten 800 millioner lavere i 2018 end i 2017. Dette viser en ny opgørelse fra Hagstova Føroya (Færøernes Statistik).

Eksportværdien var på 8.030 mio. kr. i 2018 i forhold til 8.814 mio. kr. i 2017. Der blev importeret for 7.725 mio. kr. i 2018 i forhold til 7.258 mio. kr. i 2017.

Den lavere eksportværdi skyldes især et fald i eksporten af makrel, sild og blåhvilling samt et fald i eksporten af laks. Den højere importværdi skyldes hovedsagelig højere priser på brændsel, dvs. højere oliepriser. Importværdien af brændsel var 35 pct. højere i 2018 end den var i 2017. Det er kun i 2012, at der har været importeret brændsel til en større værdi end i 2018.

Den store byggeaktivitet, som der aktuelt er på Færøerne, kan også ses i importstatistikkerne. Importen af maskiner og værktøj steg med 21 pct. i 2018, og importen af materiale til byggeindustrien steg med 18 pct.

Der ses også en stigning i importen af varer til direkte forbrug. Denne stigning er på 2 pct. i 2018, 7 pct. i 2017 og 9 pct. i 2016.

Sammenligner man med 2007, som var det år, hvor importen senest toppede, er den samlede stigning i importværdien af varer til direkte forbrug på 20 pct. i forhold til 2007. I forhold til import af varer til industrien er stigningen på 67 pct. i forhold til 2007.

Selv om importen er steget meget i 2018 i forhold til eksporten, så er der fortsat overskud på Færøernes handelsbalance. I alt var overskuddet på handelsbalancen i 2018 305 mio. kr. og ekskl. skibe og fly var overskuddet 428 mio. kr.

I tabellerne nedenfor findes en opgørelse over eksport og import i 2017 og 2018 fordelt på hovedvaregrupper i mio. kr.

Eksport af varer 2017 og 2018, mio. kr.

	Mio. kr.		Ændring	
	2017	2018	Mio. kr.	Pct.
Torsk, kuller og sej	1.153	1.308	155	13
Makrel, sild og blåhvilling	1.842	1.330	-513	-28
Laks	3.868	3.342	-526	-14
Anden slags fisk	823	779	-44	-5
Fiskeprodukter	726	735	9	1
Andre varer	312	447	135	43
Skibe og fly	90	90	-	-
<i>I alt ekskl. skibe og fly</i>	<i>8.724</i>	<i>7.940</i>	<i>-784</i>	<i>-9</i>
I alt	8.814	8.030	-784	-9

Import af varer 2017 og 2018, mio. kr.

	Mio. kr.		Ændring	
	2017	2018	Mio. kr.	Pct.
Til hav- og landbrug	446	485	39	9
Råvarer til fiskeforarbejdning	303	232	-71	-23
Materiale til byggeindustrien	691	815	124	18
Materiale til anden industri	1.580	1.610	31	2
Maskiner og værktøj	831	1.006	174	21
Brændsel	950	1.283	334	35
Køretøjer	498	493	-5	-1
Til direkte forbrug	1.531	1.588	27	2
Skibe og fly	399	213	-186	-47
<i>I alt ekskl. skibe og fly</i>	<i>6.859</i>	<i>7.512</i>	<i>653</i>	<i>10</i>
I alt	7.258	7.725	467	6

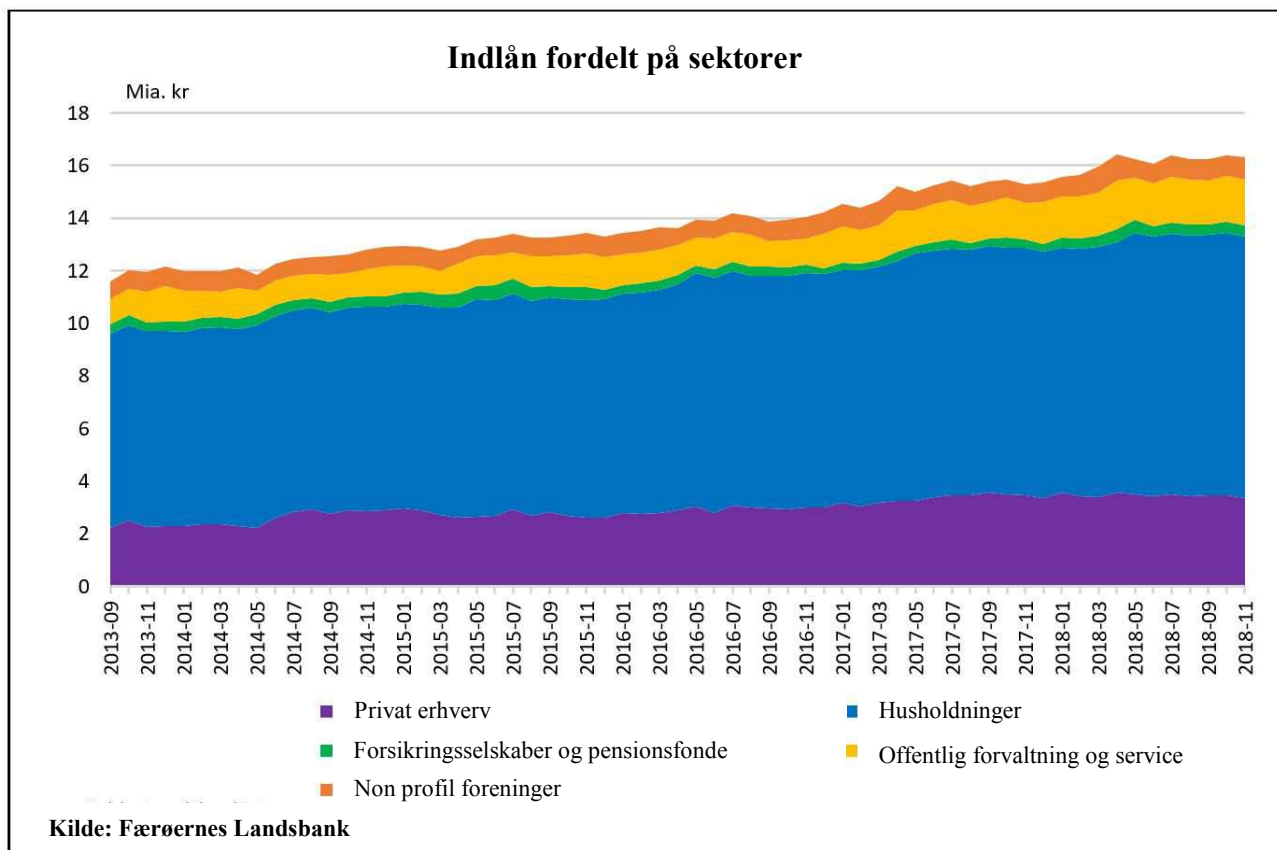
Færøske husholdninger har et stort indlånsoverskud

De færøske husholdninger har et indlånsoverskud på over to mia. kr. i de færøske pengeinstitutter. Det viser en nylig offentliggjort opgørelse fra Færøernes Landsbank. Opgørelsen er foretaget i november 2018.

Ifølge opgørelsen er indlånsoverskuddet mere end fordoblet siden 2013, hvor de private husholdninger havde et tilgodehavende i bankerne på 900 mio. kr.

Husholdningernes indestående i de færøske pengeinstitutter voksede med 30 pct. fra 2013 til 2018, mens gælden til pengeinstitutterne steg med 20 pct. i samme periode. I kroner er husholdningernes indestående ca. 10 mia. kroner.

Som det fremgår af nedenstående figur, hvor indlånene i de færøske pengeinstitutter er fordelt på sektorer, så står de private husholdninger for langt den største del af indlånene i de færøske pengeinstitutter. Husholdningernes andel af indlånene er to tredjedele af de samlede indlån, mens andelen for det private erhverv er en femtedel. Husholdningerne står også for den største vækst i indlån over en årrække.

Befolkningstallet steg med 1,7 pct. i løbet af 2018

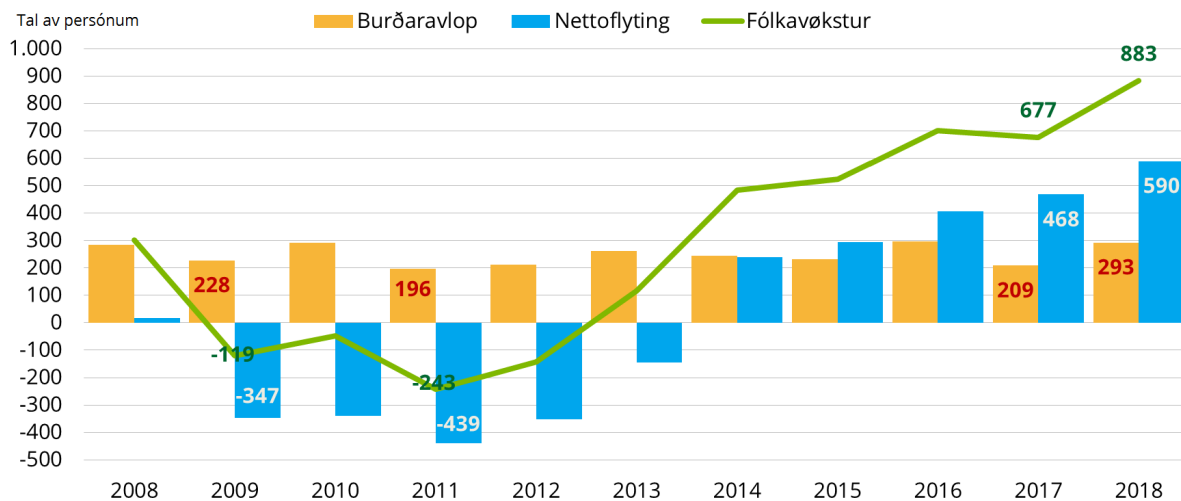

Den 1. januar 2019 udgjorde befolkningstallet på Færøerne 51.371, en stigning på 883 personer i forhold til samme tid i fjor, svarende til en stigning på 1,7 pct.

Nettотilflytningen udgjorde 590 personer, hvoraf 413 var mænd, og 177 var kvinder. Fødselsoverskuddet udgjorde 293 personer, heraf 129 mænd og 164 kvinder. Af tallene ses således, at der er langt flere mænd end kvinder i den samlede befolkningsvækst.

De offentliggjorte tal indeholder dog ikke oplysninger om, hvor stor en del af tilflytterne der er født på Færøerne.

I tabellen herunder ses ændringer i indbyggertallet tilbage til 2008, opgjort i 12 måneders perioder fra 1. januar til 31. december. De gule kasser viser fødselsoverskuddet, de blå kasser viser nettотilflytning, og den grønne kurve viser den samlede befolkningsvækst.

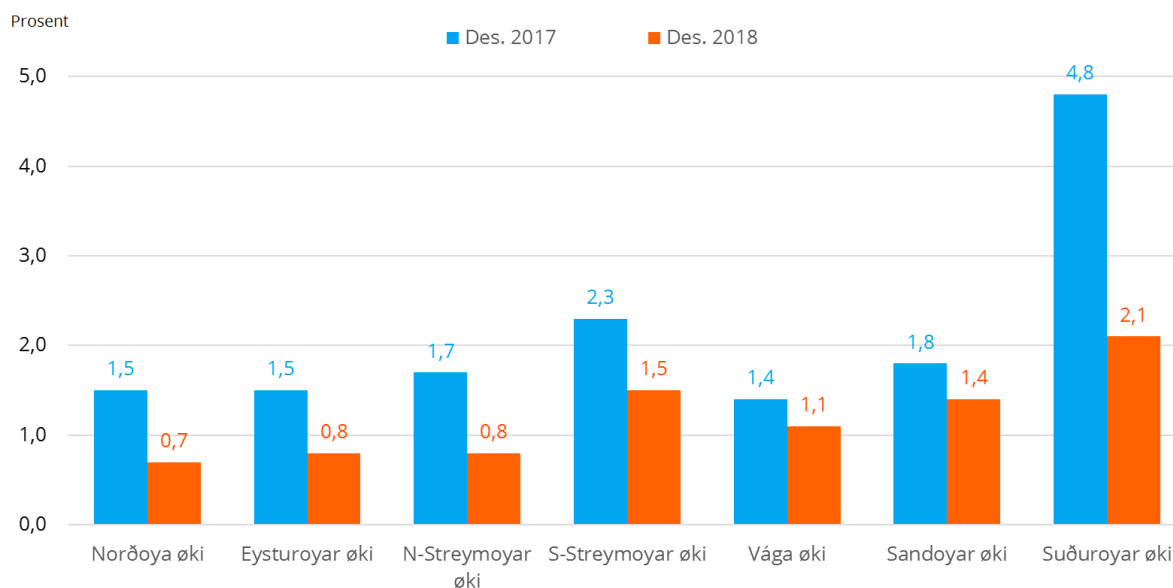
Kilde: Hagstova Føroya

I alt 19 ud af 29 kommuner oplevede en stigning i befolkningstallet i løbet af 2018. Det er de største kommuner, som oplevede den største vækst. Således voksede befolkningstallet i Tórshavn kommune med 495, Runavíkar kommune med 94 og Klaksvíkar kommune med 74. Det største fald i befolkningstallet oplevede kommunerne på henholdsvis Suðuroy og Sandoy.

Arbejdsløsheden er fortsat faldende og udgør nu blot 1,2 pct.

Arbejdsløsheden på Færøerne, som gennem flere måneder har været historisk lav, fortsætter sit fald. Således viser en opgørelse fra Hagstova Føroya (Færøernes Statistik), at den sæsonkorrigerede arbejdsløshed i december 2018 udgjorde blot 1,2 pct., svarende til 363 fuldtidsarbejdsløse. Ser man på december 2017 udgjorde arbejdsløsheden 2,2 pct., svarende til 619 fuldtidsarbejdsløse. Flest arbejdsløse finder man blandt kvinderne i aldersgruppen 25-34 år, hvor der er registreret 2,5 pct. fuldtidsarbejdsløse (tallet er ikke sæsonkorrigeret).

Som det fremgår af nedenstående figur, ses den største ændring i antal arbejdsløse i løbet af 2018 på Suðuroy, hvor der i december måned 2018 er registreret 2,1 pct. arbejdsløse, mod 4,8 pct. i december 2017.

Kilde: Hagstova Føroya

BankNordik kom ud af 2018 med et overskud på 262 mio. kr. efter skat

2018 var et godt år for BankNordik koncernen, som i årsregnskabet for 2018 kan præsentere et overskud efter skat på 262 mio. kr. Resultatet før skat var 323 mio. kr., og driftsresultatet blev 289 mio. kr. I 2017 var resultatet før skat 235 mio. kr., og driftsresultatet 187 mio. kr.

Resultatet vækker tilfredsstillelse i bankens ledelse: ”Vi er meget tilfreds med resultatet, som er bedre end oprindeligt forventet. Den gode udvikling i det færøske samfund betyder, at både selskaber og husholdninger generelt har det godt økonomisk, og det viser de lave nedskrivninger også. Udlån til erhvervslivet og husholdningerne er steget med 4 pct., og derudover er det gode regnskabsresultat påvirket af salget af vores hovedsæde sidste år,” udtaler Árni Ellefsen, direktør for BankNordik koncernen i en pressemeddelelse i forbindelse med årsregnskabet.

BankNordik koncernen driver bankvirksomhed på Færøerne, i Grønland og i Danmark med hovedsæde på Færøerne. For at rationalisere og mindske omkostningerne har banken flyttet flere opgaver, som er relaterede til det danske og grønlandske marked, til hovedsædet på Færøerne, som derved også er vokset betydeligt det seneste år.

BankNordiks solvens er på 19,8 pct. Indlånene steg fra 12,6 mia. kr. i 2017 til 13,4 mia. kr. i 2018. Udlånene steg fra 9,5 mia. kr. i 2017 til 10 mia. kr. i 2018. BankNordik forventer, at driftsresultatet for 2019 kommer til at ligge mellem 160 og 200 mio. kr., og at nettoresultatet bliver mellem 100 og 150 mio. kr.

Det forventes, at der vil blive udbetalt 70 mio. kr. i aktieudbytte af overskuddet på 262 mio. kr. i 2018, hvilket svarer til 27 pct. af overskuddet.

Regnskabet for opdrætsvirksomheden Bakkafrost viser knap en milliard kr. i overskud

Bakkafrost har næsten fordoblet overskuddet fra 2017 til 2018. Årsregnskabet for 2018 viser et overskud på 960 mio. kr. i forhold til et overskud på 511 mio. kr. i 2017. Driftsresultatet var dog lavere i 2018 end i 2017. I 2018 havde Bakkafrost et driftsresultat på 1.075 mio. kr. i forhold til 1.378 mio. kr. i 2017.

Det lavere driftsresultat skyldes, at der blev slagtet mindre mængder laks i 2018 end i 2017. I 2018 blev der slagtet 44.600 tons laks, mens tallet for 2017 var 10.000 tons højere.

Bakkafrost har det årlige bestyrelsesmøde fredag den 5. april 2019, og der vil bestyrelsen foreslå, at der bliver udbetalt 8,25 kr. i aktieudbytte pr. aktie. Det giver et samlet aktieudbytte på 403 mio. kr. Landskassen får omkring 120 mio. kr. i skatteindtægt fra Bakkafrost og ejerne.

Opdrætsvirksomheden havde ved udløbet af 2018 en nettogæld på 495 mio. kr. Det er en stor stigning i nettogælden i forhold til 2017, hvor den udgjorde 258 mio. kr. Ved årsafslutning 2018 havde Bakkafrost dog ubrugte kreditter på 998 mio. kr. og en solvensgrad på 70 pct.

Frem til 2022 har Bakkafrost en anlægsinvesteringsplan på 3 mia. kr.

Ældreminister Thyra Frank har besøgt Færøerne

I starten af februar måned besøgte ældreminister Thyra Frank Færøerne, hvor der udover et møde med det færøske landsstyremedlem for sociale anliggender, Eyðgunn Samuelsen (Javnaðarflokkurin), også blev tid til at komme rundt på Færøerne for at besøge plejehjem, bosteder og træningslokaler for ældre borgere.

Ny chef for Forbindelselement Færøerne

Kommandørkaptajn Jes Hultquist er blevet indsat som ny chef for Arktisk Kommandos forbindelselement Færøerne. Han afløser kommandørkaptajn Michael Hjort, som er startet som chef for Joint Operations Centre i Arktisk Kommando Nuuk, hvorfra koordineringen af redninger og operationer i Grønland og på Færøerne foregår.

De sidste to år har Kommandørkaptajn Jes Hultquist arbejdet ved Forsvarsakademiet, og han har inden da sejlet i en årerække som næstkommanderende på inspektionsskibet Triton. Færøerne er derfor ikke fremmed for den nye chef, der ligeledes har sejlet patruljefartøjer, misilfartøjer og været chef for Søværnets dykkerskib.

Restaurant KOKS blev belønnet med to Michelin-stjerner

For tredje år i træk lykkedes det den færøske restaurant KOKS at komme med i Michelin-guiden, og denne gang med hele to stjerner.

Restaurant KOKS, som i 2017 modtog den første Michelin-stjerne givet til en færøsk restaurant, blev i sin tid grundlagt på Hotel Føroyar, dengang med chefkok Leif Sørensen i spidsen.

I 2016 flyttede restauranten, sammen med chefkok Poul Andrias Ziska, til den lille bygd Kirkjubøur, og fra april 2018 åbnede KOKS så op i nye lokaler ved søen Leynavatn. Og netop restaurantens beliggenhed betyder, at KOKS er en af de mest afsidesliggende Michelin-restauranter i verden. Det sidste stykke af vejen må gæsterne køres i en firhjulstrækker gennem små åer og vandhuller til restauranten, der ligger i et nyrenoveret hus fra 1700-tallet med lavt til loftet og en fantastisk udsigt til den smukke natur.

Restaurantens 28 årige chefkok Poul Andrias Ziska, som er udlært fra KOKS, og som også tidligere har arbejdet på Geranium i København, modtog udover de to Michelin-stjerner til selve restauranten også en særlig pris som årets Unge Køkkenchef i Norden.

Mange af restaurantens besøgende er rejsende fra udlandet, og antallet af gæster bliver nok ikke mindre den kommende tid med den ekstra Michelin-stjerne, restauranten nu har opnået.

Lene M. Johansen
Lene Moyell Johansen